

টিভিৰ প্ৰতি শিশুৰ আকৰ্ষণ

শিশুদেৱ নিকট বই অপেক্ষা টিভি অনেক বেশী আকৰ্ষণীয়। সম্পুত্তি জাতীয়ৰ প্ৰস্তুতিৰ কেন্দ্ৰ ৮০টি প্ৰস্তুতি সুহাদুৰ সমিতিৰ সহযোগিতায় সমগ্ৰ বাংলাদেশে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়েৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীদেৱ পাঠাঙ্গাসেৱ উপৰ একটি সমীক্ষা চালাইয়া। বিভিন্ন শ্ৰেণী হইতে পঞ্চম শ্ৰেণীতে পাঠৰত মোট ৭২৮ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ উপৰ সমীক্ষা চালাইয়া আনা যায় যে, ইহাদেৱ শতকৰা ৬৬ দশমিক ৬২ জনই টিভিৰ নিয়মিত দৰ্শক। পুস্তক অপেক্ষা টিভি তাৰাদেৱ নিকট অপেক্ষা-কৃত বেশী আকৰ্ষণীয়। শতকৰা ৫০-দশমিক ৫৮ জন পাঠাঙ্গাপুস্তকেৰ বাহিৰে অন্য কিছুই পড়ে নাই। সমীক্ষাটি আমাদেৱ দেশেৰ ভাৰী নাগৰিকদেৱ মানসিক গড়ন প্ৰক্ৰিয়াকে চিহ্নিত কৰিয়াছে। যদিও এই সমীক্ষায় সমাজেৰ এমন একটি অংশকে ঘোষা হইয়াছে টিভিৰ অনুষ্ঠান উপভোগ কৰাৰ কিংবা প্ৰাথমিক শিক্ষালাভেৰ সুজ্ঞতি আহাদেৱ আছে, তথাপি ধৰিয়া আছিতে হইবে যে, সমাজেৰ ভাৰী কৰ্ণধাৰা ইহাদেৱ মধ্যে হইতেই আসিতে পাৰে। অবশ্য আমৰা টিভিৰ প্ৰতি আকৰ্ষণকে কোন নেতৃত্বাচক দিক বলিয়া ধৰিতে চাই না। কাৰণ এই জনপ্ৰিয় গণমাধ্যামটি একই সঙ্গে দৰ্শকেৰ চোখ এবং কানকে তৃপ্ত কৰে। টিভিৰ অনুষ্ঠান-সূচীৰ মধ্যে যদি শিশুদেৱ শিক্ষণীয় বিষয়কে শুলভত দেওয়া হয় এবং তাৰাদেৱ অনুষ্ঠানগুলিকে যদি শিশুতোষেৰ উপযোগী কৰিয়া নিৰ্মাণ কৰা যায়, তাহা হইলে ইহা সুৰক্ষা দিতে পাৰে। বিদেশে শিশুদেৱ অনুষ্ঠানগুলি শিশু-মনস্তুতেৰ পুঁখানুপুঁখ বিশ্লেষণ কৰিয়া সম্পূৰ্ণ বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিকোণ হইতে নিৰ্মাণ কৰা হয়। ফলে আনন্দ উপভোগেৰ মধ্যেও শিশু ইহার মৌলিক পাঠগুলি সহজেই অভ্যন্তৰ কৰিতে সক্ষম হয়। অবশ্য ইতিমধ্যে একটা কথা জইয়া পাশ্চাত্যোৰ বিতৰক উত্তিৰাহে। তাহা হইল, প্ৰকৃত-পক্ষে অভিভু-ভিজুয়াল মিডিয়া কি শিশুদেৱ কল্পনাশক্তি, চিকিৎ-শক্তি ও সূজনশীলতাকে খৰিস কৰিয়া দিতেছে? এই বিতৰকৰ পক্ষে-বিপক্ষে অনেক রকম শুভিমত অথতাৱধা কৰা হই-স্থাহে। ইহার পক্ষপাতীদেৱ

অভিমত হইল, দুশ্যামান ঘটনার পৰবৰ্তী অধ্যায়টি কি হইবে ইহা আৱৰ্তন পৰিপন্থভাৱে উপস্থিত হইতেছে। ফলে শিশু ইহা লইয়া কল্পনাশক্তিকে কাজে লাগাইবাৰ অবকাশ পাইতেছে না। আবাৰ বিৱৰণবাদীদেৱ বক্তৃতা হইল: দুশ্য পৰিপন্থৰ ঘটনাবলী তাৰাকে উৎকৃষ্ট পৰিগতিতে লইয়া যাইতে সহায়তা কৰিতেছে, তাৰার কল্পনাকে সংশোধন কৰাৰ সুযোগ সৃষ্টি কৰিতেছে এবং চিকিৎসাৰ ধাৰাৰ বিহীন প্ৰতিপক্ষ হইতে পাৰে না বৰং সহায়ক হিসাবে পৰিগণিত হইতে পাৰে। মেখা-পড়াৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ সৃষ্টি কৰা সম্পূৰ্ণ পৰিবেশগত এবং অভিভাৱকদেৱ উপৰ নিৰ্ভৰশীল। অভিভাৱকৰা যদি পাঠাঙ্গাসেৱ প্ৰতি শিশুকে আকৃষ্ট কৰাইতে পাৰেন, কল্পনাশক্তি বৃদ্ধিৰ উপযোগী কোন পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিতে পাৰেন এবং যদি তাৰাদেৱ আচৰণ-ব্যবহাৰে শিশুৰ সূজনী প্ৰতিভাৱে উন্মোচন ঘটাইতে পাৰেন তাহা হইলে মেখাপড়াৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ সৃষ্টি কৰা কোন দূৰীহ ব্যাপাৰ হইবে বলিয়া আমৰা মনে কৰি না। উন্মত সমাজে টিভি একটি অপৰিহাৰ্য বন্ধনতে পৰিগত হইয়াছে, সেখানে যোৱা-সতেৱ ঘণ্টা অনুষ্ঠান প্ৰচাৰ কৰা হয় এবং অনেকগুলি চ্যানেলেই। তাই বলিয়া কি ধৰিয়া আছিতে হইবে যে, উন্মত সমাজেৰ শিশুদেৱ সূজনশীলতা, কল্পনাশক্তি, চিকিৎশক্তি সবকিছু মোৰ পাইয়াছে? আজ সৰ্বাপেক্ষা উদ্বেগজনক ব্যাপাৰ হইল শিশুদেৱ মধ্যে বইয়েৰ প্ৰতি তথা মেখাপড়া কৰাৰ প্ৰতি আকৰ্ষণ কৰিয়া যাইতেছে। এই ব্যাপাৰে টিভি অনুষ্ঠানকে কাৰ্জনিক প্ৰতিপক্ষ ধৰিয়া লাভ নাই। যে যে কাৰপে এই পৰিস্থিতিত সৃষ্টি হইতেছে সেইগুলিকেই চিহ্নিত কৰা দৱা-কাৰ। শিশুদেৱ কৰ্ত্তাৰ বাদই দিলাম, বয়স্কদেৱ পৰ্যাপ্ত শিক্ষিত-দেৱ মধ্যে পাঠাঙ্গাসটি কৰ্ত্তাৰি আছে ইহাও খুজিয়া বাহিৰ কৰা দৱা-কাৰ।